

Quick scan t.b.v. groot onderhoud Westertocht, Amsterdam

Toetsing in het kader van de Wet natuurbescherming

J. Daamen

**WAARDEN
BURG**
Ecology

**we
consult
nature.**

Quick scan t.b.v. groot onderhoud Westertocht, Amsterdam

Toetsing in het kader van de Wet natuurbescherming

J. Daamen

Status uitgave: versie 1.0

Rapportnummer:	23-238
Projectnummer:	23-0408
Datum uitgave:	14 juli 2023
Projectleider:	G.J. Brandjes
Tweede lezer:	G.J. Brandjes
Opdrachtgever:	Gemeente Amsterdam Ingenieursbureau Postbus 12693 1100 AR AMSTERDAM
Referentie opdrachtgever:	ROK AI volgnr. 155 – OG0311 d.d. 15 juni 2023
Foto omslag:	Janneke Daamen / Waardenburg Ecology
Akkoord voor uitgave:	D. Emond
Datum akkoord:	29 juni 2023

Graag citeren als: Daamen, J., 2023. *Quick scan* t.b.v. groot onderhoud Westertocht, Amsterdam. Toetsing in het kader van de Wet natuurbescherming. Rapport nr. 23-238. Waardenburg Ecology, Culemborg.

Trefwoorden: *quick scan*, Wet natuurbescherming, Amsterdam, Westertocht.

Waardenburg Ecology is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Waardenburg Ecology. Opdrachtgever hierboven aangegeven vrijwaart Waardenburg Ecology voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

© Waardenburg Ecology / Gemeente Amsterdam Ingenieursbureau

Dit rapport is vervaardigd op verzoek van opdrachtgever en is zijn eigendom. Niets uit dit rapport mag worden vervaelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden d.m.v. druk, fotokopie, digitale kopie of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever hierboven aangegeven en Waardenburg Ecology, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Waardenburg Ecology is een handelsnaam van Bureau Waardenburg BV. Lid van de branchevereniging Netwerk Groene Bureaus. Het kwaliteitsmanagementsysteem is gecertificeerd door EIK Certificering overeenkomstig ISO 9001:2015. Waardenburg Ecology hanteert als algemene voorwaarden de DNR 2011, tenzij schriftelijk anders wordt overeengekomen.

Waardenburg Ecology Varkensmarkt 9, 4101 CK Culemborg, 0345 512710
info@waardenburg.eco, www.waardenburg.eco

Inhoud

Samenvatting	4
1 --Inleiding	5
1.1 Aanleiding en doel	5
1.2 Methodiek onderzoek	5
2--- Beschrijving plangebied en voorgenomen ingreep	7
2.1 Beschrijving plangebied	7
2.2 Voorgenomen ingreep	10
2.3 Gebiedsbescherming (inclusief HGS, ES & NNN) en houtopstanden	11
3 --Toetsing aan de Wnb – Soortenbescherming	14
3.1 Planten	14
3.2 Ongewervelden	14
3.3 Vissen	15
3.4 Amfibieën	15
3.5 Reptielen	16
3.6 Grondgebonden zoogdieren	17
3.7 Vleermuizen	17
3.8 Vogels	20
3.9 Invasieve exoten	21
3.10 Zorgplicht	21
4 -- Conclusies en aanbevelingen	22
4.1 Gebiedenbescherming	22
4.2 Houtopstanden	22
4.3 Soortenbescherming	22
4.4 Natuurkansen	23
Literatuur	24
Bijlage I	25

Samenvatting

Project 23-0408 *Quick scan* Wnb t.b.v. groot onderhoud Westertocht, Amsterdam

Aspect Soortenbescherming Wnb

Te verwachten beschermde (<i>niet vrijgestelde</i>) soorten	Broedbiotoop algemene broedvogels Vliegrouete en verblijfplaatsen van vleermuizen
Nader ecologisch onderzoek noodzakelijk?	Mogelijk naar verblijfplaatsen van vleermuizen
Maatregelen noodzakelijk?	Ja, om verstoring op broedvogels en vliegrouete vleermuizen te voorkomen
Is een ontheffing Wnb noodzakelijk?	Mogelijk

Aspect Gebiedsbescherming Wnb

Mogelijk een (significant) negatief effect?	Nee, negatieve effecten op Natura 2000-gebieden, NNN, HGS & ES zijn uitgesloten
Is aanvullend onderzoek nodig?	Nee

Aspect Bescherming van houtopstanden Wnb

Mogelijk een (significant) negatief effect?	Nee
Is een kapvergunning of -melding noodzakelijk?	Nee

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en doel

Gemeente Amsterdam is voornemens groot onderhoud uit te voeren aan de Westertocht in Amsterdam. Hierbij worden huidige verhardingen, toegangshekken en bomen in slechte conditie vervangen. Daarnaast wordt een aantal zaken gerealiseerd, zoals een nieuw looppad, nieuw meubilair, een nieuwe sloot, een poel voor amfibieën, een bloemrijk grasland en plas-dras-oevers.

Waardenburg Ecology heeft op basis van een oriënterend veldonderzoek (8 juni 2023) en bronnenonderzoek de effecten van deze ingreep op beschermde soorten, houtopstanden en gebieden beoordeeld in het kader van de Wet natuurbescherming (Wnb). Het plangebied ligt buiten het Natuurnetwerk Nederland (NNN), waardoor het 'Nee, tenzij'-beleid niet van toepassing is.

Het doel van het onderzoek was te bepalen of de voorgenomen ingreep kan leiden tot overtredingen van de regels uit de Wet natuurbescherming. Als de ingreep leidt tot overtreding van regels uit de Wnb is bepaald of ontheffing (soorten) en/of vergunning (gebieden) nodig is en onder welke voorwaarden deze redelijkerwijs kunnen worden verkregen. Voorliggend rapport doet verslag van de resultaten van dit onderzoek.

1.2 Methodiek onderzoek

Voorliggende toetsing in het kader van de Wnb is opgesteld op basis van een eenmalig veldbezoek, de huidige ter beschikking staande kennis en inschattingen van deskundigen. Effecten zijn bepaald op basis van de functie van het plangebied en omgeving voor beschermde soorten en de voorgenomen ingreep en beoordeeld in het kader van de Wnb. Voor het wettelijk toetsingskader voor beschermde soorten wordt verwezen naar Bijlage I bij dit rapport.

Bronnenonderzoek

Voor een actueel overzicht van beschermde soorten die in de regio voorkomen is de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) geraadpleegd op 7 juni 2023. Bij het raadplegen van de NDFF is uitgegaan van een zoekgebied met een straal van ca. drie km om het plangebied en gegevens tot vijf jaar oud. Daarnaast is, voor zover nodig, gebruikgemaakt van achtergronddocumentatie (zie literatuurlijst).

Veldbezoek

Het veldbezoek heeft op 8 juni 2023 plaatsgevonden [23°C, variabele wind <3 Bft, onbewolkt]. Daarbij is het plangebied en de omgeving – met behulp van een verrekijker –

afgezocht naar beschermde soorten en sporen (zoals nesten, hollen, uitwerpselen, braakballen, knaagsporen en pootafdrukken).

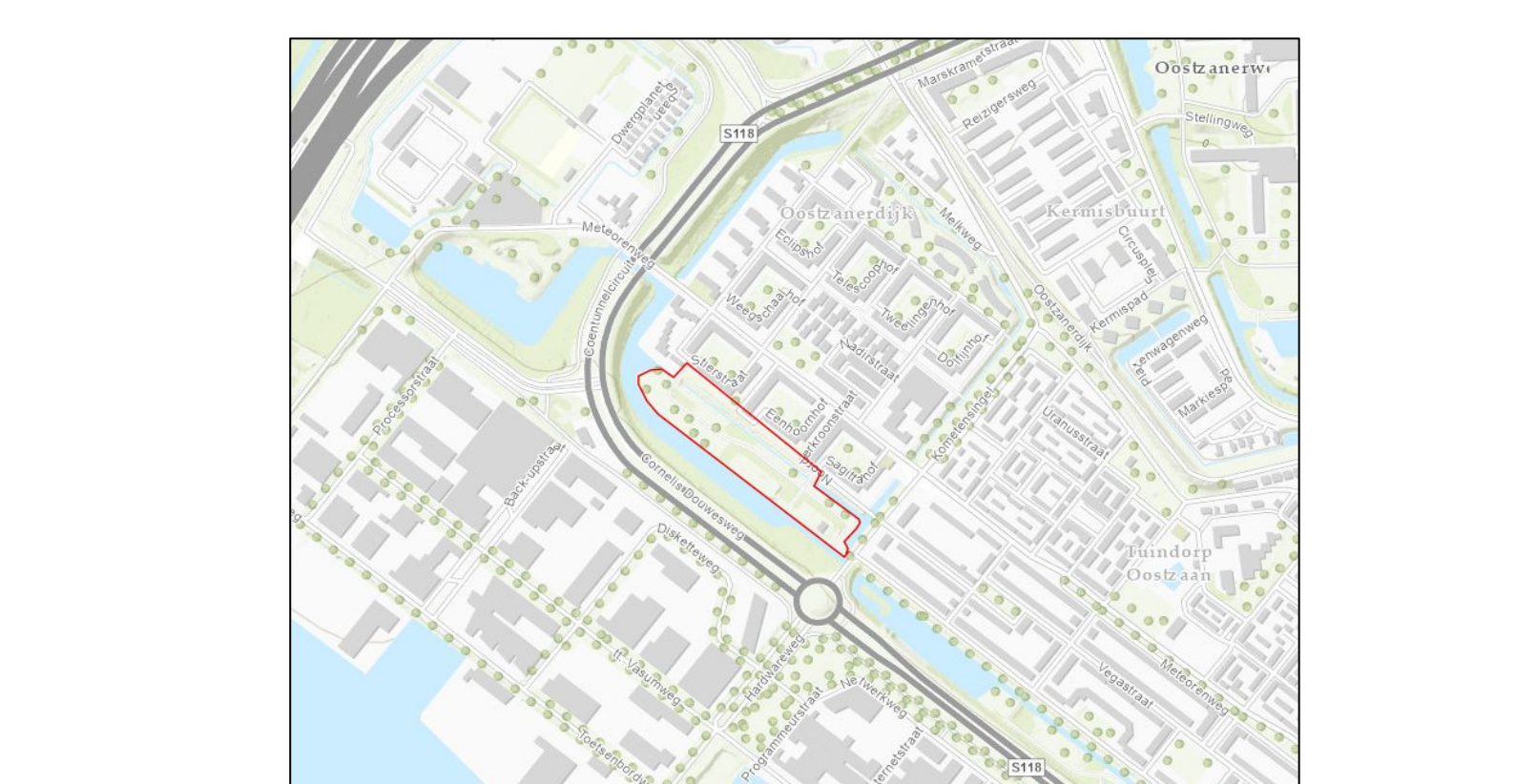
Op basis van terreinkenmerken en *expert judgement* is beoordeeld of het terrein geschikt is voor de in de regio voorkomende beschermde soorten.

De in dit rapport gepresenteerde gegevens over beschermde soorten zijn houdbaar tot drie jaar na afronding van het veldonderzoek. Indien de in dit rapport beschreven ingreep wijzigt, dan wel wordt uitgevoerd na februari 2026, kan een actualisatie van het onderzoek nodig zijn.

Veldonderzoek is altijd een momentopname. Bureau Waardenburg waarborgt dat het onderzoek is uitgevoerd door deskundige onderzoekers volgens de gangbare standaardmethoden. Het bureau is niet aansprakelijk voor waarnemingen van soorten door derden en waarnemingen die na afronding van de studie bekend worden gemaakt.

De onderzoeker die het onderzoek heeft uitgevoerd is door opleiding, werkervaring en zelfstudie gekwalificeerd voor de door haar uitgevoerde werkzaamheden. Het project is uitgevoerd volgens het kwaliteitshandboek van Bureau Waardenburg. Het kwaliteitsmanagementsysteem van Bureau Waardenburg is door Certiked ISO gecertificeerd overeenkomstig BRL 9990:2001 / ISO 9001:2015.

Het plangebied bevindt zich aan de zuidkant van de wijk Tuindorp Oostzaan West in Amsterdam Noord (Figuur 2.1). Het plangebied wordt aan de zuidkant begrensd door een watergang en aan de noordkant door de woonwijk. Het grootste gedeelte van het plangebied wordt door een watergang afgescheiden van de woonwijk. Hier is voornamelijk kruidenrijk grasland aanwezig met soorten als kropaar, glanshaver, dagkoekoeksbloem, gestreepte witbol, boterbloem en zilverschoon (Figuur 2.2). Ook is er opslag van meidoorn en staat er een aantal bomen (meidoorn, esdoorn, es en Spaanse aak). Aan de zuidkant staan langs de oever knotwilgen (Figuur 2.3). Door het gebied loopt een wandelpad en het gebied wordt begraaasd met geiten. Aan de oostkant staat een éénlaags stenen gebouwtje met een plat dak (Figuur 2.4). De watergang zelf (die binnen het plangebied ligt) is troebel en deels beschaduwd (Figuur 2.5). Langs de oever groeit voornamelijk riet en kruipertje. Aan de andere kant van de watergang (langs de woonwijk) is bestrating en kortgrazig grasland aanwezig met een laan van lindebomen (Figuur 2.6).

Figuur 2.1 Ligging plangebied (rood omkaderd) (Esri Nederland, Community Map Contributors | Esri Nederland, beeldmateriaal.nl | Esri Nederland, Kadaster | Esri Nederland, AHN).

Figuur 2.2 Kruidenrijk grasland met op de achtergrond enkele bomen.

Figuur 2.3 Knotwilgen langs de oever aan de zuidkant van het plangebied.

Figuur 2.4 Stenen gebouwtje aan de oostkant van het plangebied.

Figuur 2.5 Watergang in het plangebied.

Figuur 2.6 Deel van het plangebied langs de woonwijk met laanbomen en bestrating.

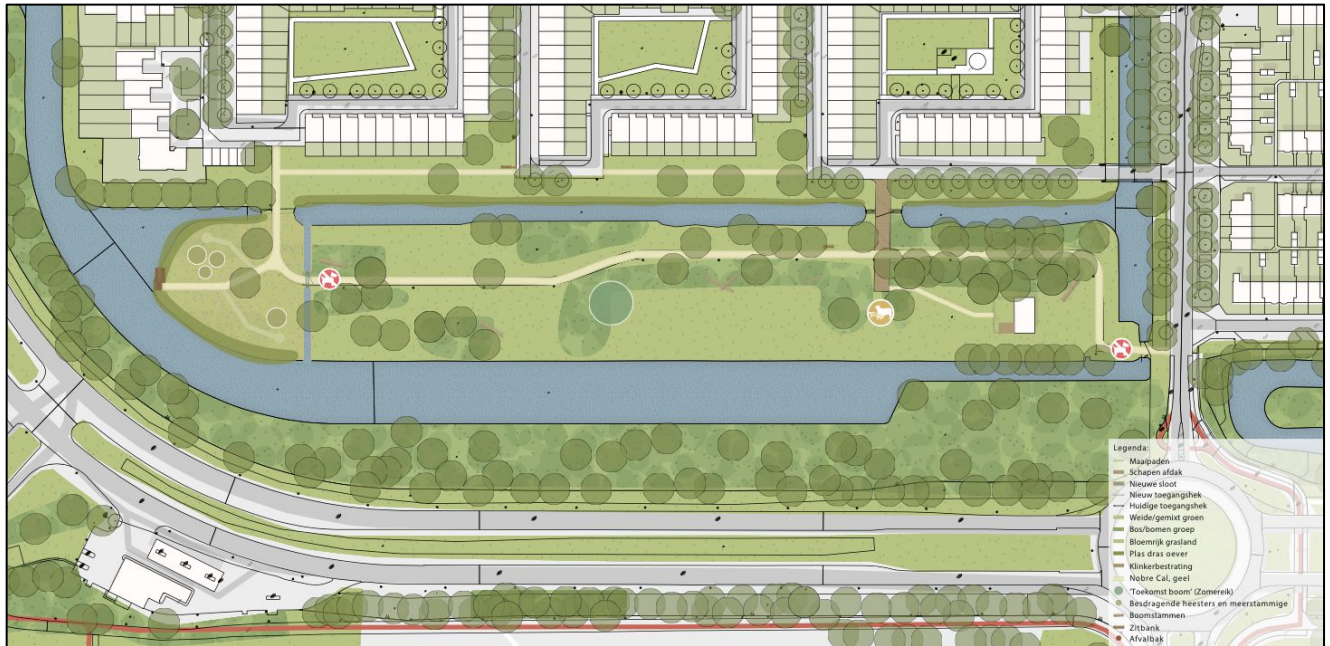
2.2 Voorgenomen ingreep

Informatie over de voorgenomen ingreep is aangeleverd door de gemeente Amsterdam. De gemeente Amsterdam is voornemens groot onderhoud uit te voeren in het plangebied. De volgende ingrepen worden gerealiseerd:

- Vervangen huidige verhardingen looppaden en inrit voor voertuigen.
- Vervangen huidige toegangshekken en hekwerk.
- Vervangen bomen in slechte conditie (volgt uit nader op te stellen BEA).
- Verwijderen ongewenste beplanting (indien van toepassing).
- Realiseren nieuw looppad noordzijde om losloopgebieden honden met elkaar te verbinden.

Van de volgende onderdelen is nog onzeker of (en op welke schaal) deze worden gerealiseerd. Aangezien uitgegaan wordt van een *worst case* scenario wordt aangenomen dat deze punten ook gerealiseerd gaan worden (Figuur 2.7).

- Plaatsen nieuw(e) toegangshekken en hekwerk.
- Plaatsen nieuw meubilair (boomstammen, bankjes, afvalbakken).
- Planten 'toekomstboom' (zomereik).
- Realiseren nieuwe sloot om hondenlosloopgebied en begrazingsgebied schapen te scheiden.
- Realiseren poel voor amfibieën (westelijk gedeelte eiland).

Figuur 2.7 Concept ontwerp “Groot onderhoud Westertocht” (bron: gemeente Amsterdam).

- Realiseren zitsteiger (westelijk gedeelte eiland).
- Realiseren afdakconstructie schapen.
- Realiseren bloemrijk grasland en weide / gemengd groen.
- Aanplant extra heesters.
- Realiseren plas-dras-oevers.

2.3 Gebiedsbescherming (inclusief HGS, ES & NNN) en houtopstanden

Natura 2000-gebieden

De Wnb regelt de bescherming van (de doelen voor) Natura 2000-gebieden. Artikel 2.7 verplicht initiatiefnemers om vooraf te beoordelen of plannen, projecten en activiteiten in (de nabijheid van) Natura 2000-gebieden significant negatieve effecten kunnen hebben op Natura 2000-gebieden. Als uit de beoordeling blijkt dat geen effecten optreden dan kan een plan worden vastgesteld of is een vergunning voor een project of handeling niet nodig. Zijn (significant) negatieve effecten niet uit te sluiten dan is een nadere beoordeling nodig.

Het plangebied ligt niet in Natura 2000-gebied. Het ligt hemelsbreed op meer dan 2 km afstand van het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied “Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld en Twiske”. Gezien de aard, geringe omvang en korte duur van de voorgenomen ingreep en de afstand tot Natura 2000-gebieden, is het uitgesloten dat de ingreep aantasting van relevante soorten en begroeiingen in Natura 2000-gebieden veroorzaakt. (Significant) negatieve effecten op Natura 2000-gebieden (inclusief negatieve effecten van stikstofdepositie) zijn daarom uitgesloten, mede op basis van recent uitgevoerde Aeries-berekeningen aan zeer vergelijkbare projecten van dezelfde omvang en aard in Amsterdam-Noord. Een berekening (Aeries) en beoordeling van de stikstofdepositie maakt dan ook geen onderdeel uit van deze rapportage.

HGS & ES

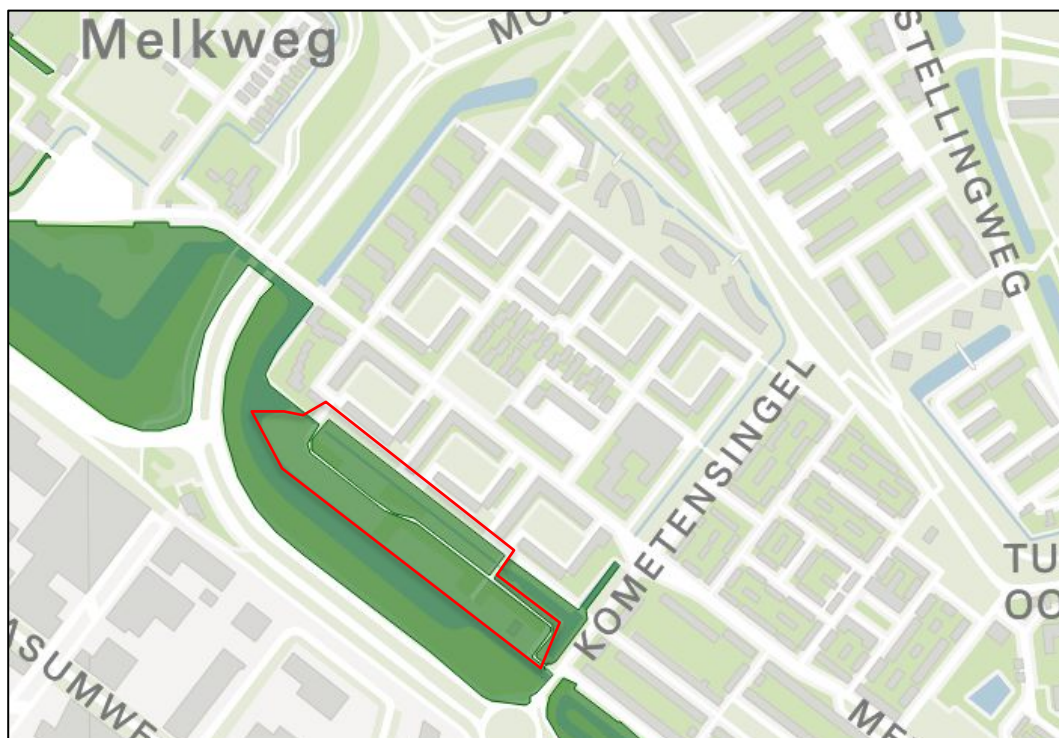
Het plangebied ligt in de ES van Amsterdam (Figuur 2.8). Het plangebied ligt buiten de HGS. De ingreep verandert de Ecologische Structuur echter niet zodanig dat nieuwe knelpunten binnen de ES ontstaan of dat het aanpakken van bestaande knelpunten binnen de ES in de toekomst wordt belemmerd. De verbinding tussen groene gebieden blijft behouden en in het gebied worden bloemrijke graslanden, heesters en plas-dras-oeveren gerealiseerd wat het functioneren van het gebied binnen de ES naar verwachting juist ten gunste komt. De ontwikkeling past – kortom – binnen het bestemmingsplan. Effecten op de Ecologische Structuur en Hoofdgroenstructuur zijn uitgesloten.

NNN

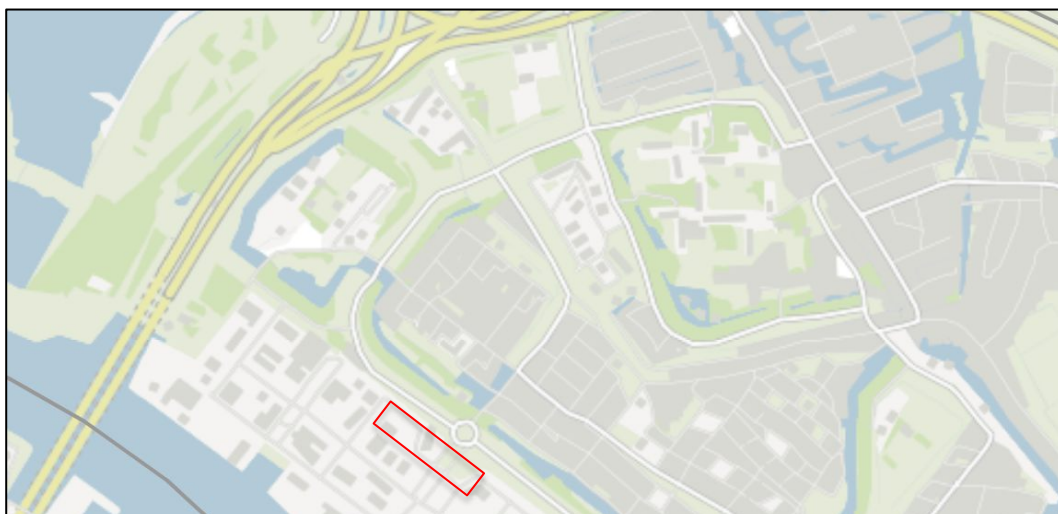
Het plangebied ligt niet in of nabij het NNN (Figuur 2.9). Vanwege de aard van de ingreep en de afstand tot het dichtstbijzijnde NNN-gebied, zijn negatieve effecten op voorhand uitgesloten.

Houtopstanden

Voor de ingreep worden enkele bomen gekapt. Deze bevinden zich allemaal binnen de bebouwde kom van Amsterdam. De regels ten aanzien van houtopstanden zoals vermeld in Hoofdstuk 4 van de Wet natuurbescherming zijn daarom niet van toepassing.

Figuur 2.8 Ligging plangebied (rood kader) ten opzichte van de ES (donkergroene vlakken) van Amsterdam (www.maps.amsterdam.nl).

Figuur 2.9 Globale ligging plangebied (rood omlijnd) t.o.v. het NNN (intens groene vlakken; boven in de figuur, buiten ring A10) (www.maps.amsterdam.nl).

Figuur 2.10 Een iets minder voedselrijk – centraal gelegen – gedeelte van het plangebied met een gemiddeld relatief drogere bodem dan het grootste deel van het plangebied (op basis van de aanwezige flora) en daardoor enigszins geschikt voor ABS bruin blauwtje (echter niet waargenomen in 2023 en ook niet bekend van het plangebied [NDFF]; uitbreiding van het ruimtebeslag met dit type vegetatie kan deze soort in de toekomst mogelijk aantrekken vanuit vindplaatsen in de bredere omgeving (zie § 4.4).

3 Toetsing aan de Wnb – Soortenbescherming

3.1 Planten

3.1.1 Functie van het plangebied

Op grond van verspreidingsgegevens (NDFF) en het veldonderzoek wordt geconcludeerd dat het plangebied géén betekenis heeft voor beschermde plantensoorten. Er zijn geen waarnemingen bekend in de omgeving. Tijdens het veldbezoek is vastgesteld dat het plangebied geen geschikte groeiplaatsen biedt voor beschermde plantensoorten en zijn ook geen beschermde plantensoorten waargenomen. Ook (muur)planten die onder Amsterdams beleid beschermd zijn ('Amsterdamse Beleidssoorten' [ABS], zoals tongvaren of brede wespenorchis), komen in het plangebied niet voor en zijn ook niet waargenomen tijdens het veldbezoek. In de directe omgeving van het plangebied is in 2020 wél een groeiplaats van slanke mantelanjer gevonden (NDFF), een ABS, circa 150 meter ten zuiden van het plangebied langs de Disketteweg. Ook deze opvallende soort is tijdens het veldbezoek niet gevonden *in* het plangebied.

3.1.2 Bepaling van effecten en beoordeling in het kader van de Wnb

Aangezien het voorkomen van beschermde plantensoorten in het plangebied kan worden uitgesloten, is er geen sprake van negatieve effecten en dus ook niet van een overtreding van verbodsbepalingen uit de Wnb ten aanzien van beschermde plantensoorten.

3.2 Ongewervelden

3.2.1 Functie van het plangebied

Op grond van verspreidingsgegevens (NDFF) en het veldonderzoek wordt geconcludeerd dat het plangebied géén betekenis heeft voor beschermde soorten ongewervelden. Uit het plangebied en omgeving zijn geen waarnemingen van beschermde soorten ongewervelden bekend. Tijdens het veldbezoek is vastgesteld dat de locaties buiten het areaal van beschermde soorten ongewervelden liggen (zoals platte schijfhoren) of in het plangebied geen geschikt leefgebied in de vorm van waardplanten van beschermde soorten dagvlinders (zoals iepenpage) of geschikt voortplantingswater van beschermde soorten libellen (zoals groene glazenmaker) of andere beschermde ongewervelden in dit deel van Nederland. Ook in de ruimere omgeving van het plangebied zijn geen waarnemingen bekend van iepenpage (Vliegenthart, 2022; NDFF). Iepen zijn in het plangebied niet aanwezig, waardoor een functie van het plangebied en directe omgeving voor deze soort is uitgesloten.

De ABS bruin blauwtje is wel waargenomen in de omgeving (NDFF), maar in het plangebied zelf is nauwelijks geschikt habitat voor deze soort van [heij]schrale, droge graslanden, wegbermen en zandige vlakten met korte vegetatie aanwezig. De bodem van het plangebied is daarvoor te voedselrijk, op enkele kleine oppervlakten na (zie Figuur 2.10), maar ook hier is de soort – ondanks de gunstige weersomstandigheden tijdens het veldbezoek, midden in de vliegtijd van de soort – niet waargenomen (en ook niet bekend uit de NDFF). Een wezenlijke functie van het plangebied voor deze soort is – op dit moment – uitgesloten.

3.2.2 **Bepaling van effecten en beoordeling in het kader van de Wnb**

Een functie van het plangebied voor beschermde ongewervelden is uitgesloten, waardoor negatieve effecten op deze soortgroep niet aan de orde zijn. Aangezien negatieve effecten uitgesloten zijn, is ook geen sprake van een overtreding van verbodsbepalingen uit de Wnb ten aanzien van beschermde soorten ongewervelden.

3.3 **Vissen**

3.3.1 **Functie van het plangebied**

In het plangebied en omgeving komen geen beschermde soorten vissen voor (NDFF). Het plangebied ligt ook ruim buiten het areaal van beschermde vissen (zoals grote modderkruiper). Het plangebied heeft dan ook geen functie voor beschermde soorten vissen en ook niet voor de Amsterdamse Beleidssoort (ABS) rivierdonderpad (Rode Lijstsoort, die landelijk sterk wordt weggeconcentreerd door exotische grondels, zoals zwartbekgrondel en marmergrondel). De watergang vormt geen geschikt habitat voor deze soort: rivierdonderpad prefereert stromend en/of diep water met stenige oevers, zoals basaltblokken of anderszins grove bodemstructuren zoals open wortelstelsels van bomen in 'holle' oevers.

3.3.2 **Bepaling van effecten en beoordeling in het kader van de Wnb**

Aangezien het voorkomen van beschermde soorten vissen (inclusief ABS rivierdonderpad) in het plangebied uit kan worden gesloten, is eveneens geen sprake van een effect op beschermde vissoorten en evenmin sprake van overtreding van overtreding van verbodsbepalingen ten aanzien van beschermde vissoorten.

3.4 **Amfibieën**

3.4.1 **Functie van het plangebied**

In de omgeving van het plangebied zijn geen waarnemingen bekend van *niet vrijgestelde* beschermde soorten amfibieën (NDFF). De enige *niet vrijgestelde* beschermde

amfibieënsoort, die in de wijde omgeving voorkomt is rugstreeppad (NDFF). De watergang die door het plangebied loopt heeft geen functie als voortplantingswater van deze soort vanwege de aanwezigheid van vis, te steile (begroeide) oevers en de vermoedelijke aanwezigheid van krachtige concurrent gewone pad.

In de omgeving van het plangebied komt wél een aantal algemeen voorkomende amfibieën voor, waarvoor een vrijstelling geldt van de Wnb bij ruimtelijke ingrepen in de Provincie Noord-Holland, te weten bastaardkikker, bruine kikker, gewone pad en kleine watersalamander. De watergang is in meer of mindere mate geschikt als voortplantingswater voor deze algemene soorten amfibieën. Deze soorten zijn weliswaar niet waargenomen tijdens het veldbezoek, maar komen naar wel voor in (de omgeving van) het plangebied.

3.4.2 **Bepaling van effecten en beoordeling in het kader van de Wnb**

Werkzaamheden kunnen algemeen voorkomende amfibieën van het '*Beschermingsregime andere soorten*' treffen. Voor deze soorten geldt een *vrijstelling* in het kader van ruimtelijke ontwikkeling en is dus geen ontheffing nodig. Het betreft (lokaal, regionaal en landelijk) algemeen voorkomende soorten en het aantal dieren dat potentieel gemoeid is met de (lokale) ingreep is zeer beperkt. De gunstige staat van instandhouding van deze soorten is niet in het geding. Door het treffen van eenvoudige maatregelen kunnen effecten op aanwezige amfibieën makkelijk voorkómen worden in het kader van de Zorgplicht (zie § 3.10).

3.5 **Reptielen**

3.5.1 **Functie van het plangebied**

Op grond van verspreidingsgegevens (NDFF) en het veldonderzoek wordt geconcludeerd dat het plangebied géén betekenis heeft voor beschermde soorten reptielen. Uit het plangebied en omgeving zijn geen waarnemingen bekend van beschermde soorten reptielen. Het plangebied ligt buiten het bekende areaal van de enige inheemse reptielensoort die in deze regio voorkomt: ringslang. Tijdens het veldbezoek bleek het aanwezige habitat ook ongeschikt voor de soort (o.a. geen potentiële voortplantingsplekken – broeihopen – aanwezig, waren geschikte dekkinggevend structuren erg schaars en leek de voornaamste voedselbron – normaliter vooral bestaande uit bastaardkikkers – in onvoldoende mate voor te komen).

3.5.2 **Bepaling van effecten en beoordeling in het kader van de Wnb**

Aangezien het voorkomen van beschermde soorten reptielen in het plangebied kan worden uitgesloten, is ook geen sprake van effecten noch overtreding van overtreding van verbodsbepalingen uit de Wnb ten aanzien van beschermde soorten reptielen.

3.6 Grondgebonden zoogdieren

3.6.1 Functie van het plangebied

In de omgeving van het plangebied zijn waarnemingen bekend van de in Noord-Holland *niet vrijgestelde* Wnb beschermde soorten wezel en hermelijn (NDFF). Het plangebied heeft momenteel geen functie als verblijfplaats of *essentieel* foerageergebied voor deze kleine marterachtigen, omdat het onder andere aan vrij intensieve geitenbegrazing onderhevig is en omdat de betreffende oppervlakten (mede daardoor) t.o.v. de gemiddelde territorium-grootte van deze soorten te klein is om 'essentieel' te zijn. Evenwel heeft het plangebied als *onderdeel* van een groter foerageergebied wel degelijk potenties voor met name wezel, doordat onder andere het grootste aandeel van het groen in de planvorming behouden blijft en de geïsoleerde ligging van het plangebied binnen de ES op deze locatie – veroorzaakt door omliggende, infrastructurele barrières – niet zo 'absoluut' is als bijvoorbeeld een snelweg of beschoeid kanaal zonder uittreedmogelijkheden.

Het plangebied vormt (geschikt) leefgebied van algemeen voorkomende soorten zoogdieren van het '*Beschermingsregime andere soorten*' waarvoor een vrijstelling geldt voor overtreding van verbodsbepalingen bij ruimtelijke ingrepen, zoals egel, bosmuis en huisspitsmuis. In het plangebied en omgeving zijn echter geen sporen, holletjes of uitwerpselen van deze soorten aangetroffen, waardoor de dichtheden waarschijnlijk hooguit gering zijn. Het plangebied biedt in potentie echter wél een functie als leefgebied voor enkele van deze soorten, zij het zeer waarschijnlijk dus een relatief beperkte functie.

3.6.2 Bepaling van effecten en beoordeling in het kader van de Wnb

Werkzaamheden kunnen enkele algemeen voorkomende soorten grondgebonden zoogdieren van het '*Beschermingsregime andere soorten*' treffen. Voor deze soorten geldt een *vrijstelling* in het kader van ruimtelijke ontwikkeling en dus is geen ontheffing nodig. Het betreft (lokaal, regionaal en landelijk) algemeen voorkomende soorten en het aantal dieren dat potentieel gemoeid is met de (lokale) ingreep is uiterst beperkt. De gunstige staat van instandhouding van deze soorten is daarom niet in het geding. Bij de werkzaamheden dient echter wel rekening gehouden te worden met de Zorgplicht (die te allen tijde geldt voor alle soorten planten en dieren). Zie § 3.10.

3.7 Vleermuizen

3.7.1 Functie van het plangebied

In de directe omgeving van het plangebied zijn waarnemingen bekend van gewone dwergvleermuis, laatvlieger, meervleermuis, rosse vleermuis en ruige dwergvleermuis (NDFF). In het plangebied is één boom (esdoorn) met holten aanwezig die potentieel geschikt is als verblijfplaats van vleermuizen (Figuur 3.1). De overige bomen bevatten geen doorlopende holten of spleten. Ook het stenen gebouwtje heeft open stootvoegen en is in

potentie dus geschikt als verblijfplaats voor enkele soorten gebouwbewonende vleermuizen. Dit gebouwtje blijft echter ongemoeid.

Het plangebied is daarnaast geschikt als (essentieel) foerageergebied voor vleermuizen uit de nabijgelegen woonwijk. Potentiële vliegroutes in de directe omgeving van het plangebied via het land zijn niet aanwezig, omdat ver doorlopende lijnvormige verbindingen van opgaande beplanting tussen potentiële leefgebieden in het plangebied ontbreken. De watergang in het plangebied en ten zuiden van het plangebied zijn in principe wél geschikt als (essentiële) vliegroute.

Figuur 3.1 Esdoorn aan de westkant van het plangebied met meerdere holten.

3.7.2 Bepaling van effecten en beoordeling in het kader van de Wnb

Eén van de bomen is in potentie geschikt als verblijfplaats voor vleermuizen. Indien deze boom gekapt wordt ten behoeve van de ingreep, wordt met de werkzaamheden mogelijk een verblijfplaats van vleermuizen vernietigd, wat een overtreding is van de Wnb artikel 3.5 lid 4. Indien de boom gekapt wordt, dient daarom nader onderzoek plaats te vinden naar de functie van de boom. Wij adviseren om de boom te behouden; aanvullend onderzoek kan dan achterwege blijven. Het stenen gebouwtje is eveneens geschikt als verblijfplaats, maar deze blijft bij de ingreep ongemoeid.

De watergang in het plangebied en ten zuiden van het plangebied dienen mogelijk als (essentiële) vliegroute voor (meer)vleermuizen. Indien de werkzaamheden in de periode april - oktober worden uitgevoerd, waarbij tevens in de nachtelijke uren wordt gewerkt kan dit een negatief effect hebben op de eventueel aanwezige vliegroute. Dit kan indirect effect hebben op de betreffende kolonie van de lokale groep vleermuizen (waar de vliegroute een *essentieel* onderdeel van het leefgebied voor is). Het verstoren van een vliegroute is een overtreding van de Wnb artikel 3.5 lid 4. Om negatieve effecten te voorkomen, zijn in dat geval maatregelen nodig.

Het plangebied heeft naar verwachting (NDFF, terreinkenmerken, ruimtebeslag => omvang plangebied) een voor de lokale vleermuizen (mogelijk *essentiële*) betekenis als foerageergebied. Deze betekenis zal tijdens en na de ingreep (minimaal) behouden blijven (en door o.a. de realisatie van plas-dras-oeveren [= meer insecten] zelfs toenemen).

3.7.3 Nader onderzoek

Indien de boom ten westen van het plangebied gekapt wordt, dient nader onderzoek naar de holten plaats te vinden met behulp van een endoscoop. Als de holten inderdaad geschikt blijken voor vleermuizen, is nader onderzoek nodig naar de functie van deze holten voor vleermuizen volgens het Vleermuisprotocol (2021).

3.7.4 Maatregelen

Om ervoor te zorgen dat de eventueel aanwezige vliegroute / foerageergebied van vleermuizen langs de watergangen onverstoord blijft, dient lichtuitstraling naar de watergangen zoveel mogelijk voorkomen te worden. Dit kan bijvoorbeeld bereikt worden door het verticaal afschermen van de werkplek met donker doek / plastic. Beter nog wordt uitsluitend gewerkt tijdens de uren met daglicht (dus niet werken in de nacht). Genoemde maatregelen zijn niet nodig indien de werkzaamheden plaatsvinden in de periode eind oktober tot begin april. In deze periode zijn vleermuizen niet (wezenlijk) actief op de mogelijke vliegroutes.

3.8 Vogels

3.8.1 Functie van het plangebied

Vogels met jaarrond beschermde nestplaats

In de directe omgeving van het plangebied zijn waarnemingen bekend van boomvalk, buizerd, gierzwaluw, huismus, slechtvalk en sperwer: vogelsoorten met een jaarrond beschermde nestplaats¹. Tijdens het veldbezoek zijn geen (oude) nesten / horsten van de boombewonende soorten van deze soorten in de bomen in het plangebied waargenomen. Het stenen gebouwtje in het plangebied is ongeschikt omdat er geen uitsparingen / geschikte openingen voor gebouwbewonende vogels met een jaarrond beschermd nest, zoals gierzwaluw en huismus, aanwezig zijn. Het groen in het plangebied is in verhouding tot het groen dat ongemoeid blijft van te beperkte omvang om een wezenlijke functie te hebben als *essentieel* foerageergebied voor vogelsoorten met een jaarrond beschermde nestplaats (zoals bijvoorbeeld roeken uit de omgeving).

Vogels waarvan de nestplaats niet jaarrond beschermd is

Het plangebied biedt geschikt broedbiotoop voor enkele algemene broedvogels, zoals de tijdens het veldwerk vastgestelde meerkoet, tijtjaf en houtduif. Van houtduif is een nest waargenomen in de lindes langs de woonwijk.

3.8.2 Bepaling van effecten en beoordeling in het kader van de Wnb

Vogels met jaarrond beschermde nestplaats

Effecten van de voorgenomen ingreep op soorten met een jaarrond beschermd nest zijn uitgesloten. Voor deze soorten heeft het plangebied namelijk geen betekenis.

Vogels waarvan de nestplaats niet jaarrond beschermd is

In het kader van de ingreep worden enkele bomen en struiken verwijderd. De werkzaamheden in het broedseizoen kunnen er daarom toe leiden dat nesten van algemene vogelsoorten, die in gebruik zijn, beschadigd raken of verlaten worden door de oudervogels als gevolg van verstoring. Dit is verboden op grond van de Wnb. Hiervoor is geen ontheffing mogelijk. Het vernietigen en verstoren van in gebruik zijnde nesten moet worden voorkomen.

3.8.3 Maatregelen

Vogels waarvan de nestplaats niet jaarrond beschermd is

Door het nemen van de volgende maatregelen wordt overtreding van verbodsbepalingen voorkomen:

- Werkzaamheden buiten het broedseizoen uitvoeren. Voor het broedseizoen wordt in het kader van de Wnb geen standaardperiode gehanteerd. De lengte en de aanvang

¹ Op grond van door het voormalige ministerie van LNV verstrekte handreikingen worden nesten van de volgende soorten als jaarrond beschermde nestplaatsen beschouwd: boomvalk, buizerd, gierzwaluw, grote gele kwikstaart, havik, huismus, kerkuil, oehoe, ooievaar, ransuil, roek, slechtvalk, sperwer, steenuil, wespandief, zwarte wouw.

van het broedseizoen verschillen per soort. Globaal moet voor het broedseizoen rekening gehouden worden met de periode half maart tot half augustus.

3.9 Invasieve exoten

Ten westen van het plangebied wordt momenteel een haard van Japanse duizendknoop bestreden. Deze haard is (uiteraard) bij de gemeente bekend (www.amsterdam.maps.nl). Tijdens het veldbezoek zijn geen andere waarnemingen van Japanse duizendknoop of andere invasieve exoten gedaan.

3.10 Zorgplicht

Bij het uitvoeren van de werkzaamheden dient rekening te worden gehouden met de Zorgplicht. De algemene Zorgplicht (Wnb, art. 1.11) geldt altijd en voor alle planten en dieren; of het nu wel of niet om beschermde soorten gaat en of er nu wel of geen ontheffing nodig is of vrijstelling geldt. Aan de Zorgplicht kan in het huidige project worden voldaan door bij de werkzaamheden dieren te allen tijde de gelegenheid te geven om 'uit eigen beweging' een veilige kant op te vluchten naar een nieuwe leefomgeving, indien deze tijdens de werkzaamheden verstoord worden. Dit kan door consequent één kant op te werken, zodat dieren veilig kunnen wegvluchten en bijvoorbeeld niet (per ongeluk) worden ingesloten tijdens de werkzaamheden. Indien relevant (in specifieke situaties) dient bovendien gewerkt te worden van een afgesloten einde van een werkplek naar een open einde (om dezelfde reden).

4 Conclusies en aanbevelingen

4.1 Gebiedenbescherming

Natura 2000-gebieden

(Significant) negatieve effecten op Natura 2000-gebieden zijn uitgesloten.

HGS, ES en NNN

Negatieve effecten op de HGS en ES van Amsterdam en het NNN zijn uitgesloten.

4.2 Houtopstanden

De regels ten aanzien van houtopstanden zoals vermeld in Hoofdstuk 4 van de Wet natuurbescherming zijn niet van toepassing.

4.3 Soortenbescherming

In het plangebied is mogelijk een verblijfplaats van vleermuizen aanwezig in een boom. Indien desbetreffende boom wordt gekapt, dient nader onderzoek plaats te vinden naar de specifieke functie van de boom voor vleermuizen.

Daarnaast dient rekening te worden gehouden met de eventuele functie van de watergangen als vliegroute en foerageergebied voor (meer)vleermuizen. Zie § 3.7.3 voor de te treffen maatregelen hiervoor.

Het plangebied vormt leefgebied voor enkele algemeen voorkomende beschermde soorten grondgebonden zoogdieren en amfibieën (in het landhabitat). Werkzaamheden in het kader van de voorgenomen ingreep kunnen deze soorten treffen. Het gaat om soorten waarvoor een provinciale vrijstelling geldt voor overtreding van verbodsbepalingen bij werkzaamheden in het kader van ruimtelijke ontwikkeling. Een ontheffing is daarom niet nodig. Wel geldt te allen tijde de Zorgplicht. Zie § 3.10 voor de maatregelen, die in dat kader getroffen dienen te worden voor dit project.

Bij de planning en uitvoering van de werkzaamheden dient rekening te worden gehouden met de aanwezigheid van algemene soorten broedvogels (waarvan de nesten *niet* jaarrond beschermd zijn) om negatieve effecten op deze soorten - en daarmee overtreding van verbodsbepalingen van de Wnb - te voorkomen. Zie § 3.8.3 voor de te treffen maatregelen hiervoor.

Voor overige beschermde soorten heeft het plangebied geen betekenis of zijn negatieve effecten van de voorgenomen ingreep uitgesloten.

4.4 Natuurkansen

Met de realisatie van plas-dras-oeveren en bloemrijk grasland worden de natuurpotenties in het plangebied reeds deels benut / vergroot. Potenties om de natuurwaarden nog meer te verhogen zijn aanwezig door het aanplanten van meer bloemrijke (inheemse) bomen en (vlinder)struiken in het plangebied en het lokaal verder verschromen van de vegetatie op de wat hoger gelegen, drogere delen (zoals in Figuur 2.10) door maaien en afvoeren. Het creëren van een lokaal voedselarmere vegetatie op dergelijke locaties kan vestiging van ABS en indicatorsoort bruin blauwtje, die in de omgeving voorkomt, in de hand werken. Daarnaast kunnen in het plangebied insectenhoeven worden gerealiseerd en kunnen op geschikte plekken vleermuisdoeken en nestdoeken voor diverse soorten holenbroedende vogelsoorten worden opgehangen aan bomen (en eventueel aan het stenen gebouwtje) in het plangebied.

Literatuur

<https://www.amsterdam.nl>. Onder andere geraadpleegd ten behoeve van muurplanten, duizendknoop, monumentaal groen. Maps Amsterdam, Gemeente Amsterdam.

NDFF. www.ndff.nl. Geraadpleegd op 7 juni 2023.

Springer, T., 2022. Amsterdamse gedragscode flora & fauna. Aanvullende voorwaarden op de Gedragscode soortbescherming voor gemeenten. Versie 1, d.d. 6 april 2022. Gemeente Amsterdam.

Vliegenthart, A, 2021. Monitoring iepenpage in Amsterdam 2021. De Vlinderstichting, Wageningen.

Vliegenthart, A, 2022. Monitoring iepenpage in Amsterdam 2022. De Vlinderstichting, Wageningen.

Bijlage I Toetsingskader beschermde soorten Wet natuurbescherming (Wnb)

Algemeen

De Wnb heeft als doel het behoud van de biodiversiteit en duurzaam gebruik van de bestanddelen daarvan. De wet regelt de bescherming van Natura 2000-gebieden, van soorten planten en dieren en van houtopstanden. De bescherming van plant- en diersoorten is geregeld in 'Hoofdstuk 3 Soorten' van de Wnb. De Wnb bevat een algemene zorgplicht voor alle in het wild levende dieren en planten, beschermd of niet. Daarnaast voorziet de wet in strikte verboden die gelden voor beschermde soorten. Daarbij gaat de wet uit van het 'Nee-tenzij'-principe: schadelijke handelingen zijn verboden, tenzij dit nadrukkelijk is toegestaan. De provincies zijn in principe bevoegd gezag voor de soortenbescherming van de Wnb. Alleen bij ruimtelijke ingrepen waarmee grote nationale belangen zijn gemoeid, is het Rijk bevoegd gezag.

Deze bijlage beschrijft het wettelijk kader van de soortenbescherming voor zover relevant voor voorliggend onderzoek. De informatie in deze bijlage is deels ontleend aan de brochure 'Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen', versie 1.3. Ministerie van EZ, december 2016.

Zorgplicht

De Wnb bevat een algemene Zorgplicht voor alle in het wild levende dieren en planten. Deze Zorgplicht houdt in dat eenieder voldoende zorg in acht moet nemen voor de in het wilde levende dieren en planten, ongeacht of ze beschermd zijn. Dit betekent bijvoorbeeld dat initiatiefnemers van ruimtelijke ontwikkelingen, beheer- en onderhoudswerk en evenementen zich daaraan voorafgaand op de hoogte (laten) stellen van de aanwezige natuurwaarden en de mogelijke effecten van hun voorgenomen handelingen op deze waarden. Bij de uitvoering van die handelingen moeten negatieve gevolgen zoveel mogelijk voorkomen dan wel beperken of ongedaan gemaakt worden.

Overtreding van de Zorgplicht is niet strafbaar, maar kan door toepassing van bestuursdwang wel worden gehandhaafd.

Beschermingsregimes

De Wnb onderscheidt bij de bescherming van soorten drie beschermingsregimes: *Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn*, *Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn* en *Beschermingsregime andere soorten*. Elk beschermingsregime kent zijn eigen verbodsbepalingen (Tabel B1). Verbodsbepalingen mogen niet overtreden worden, tenzij hiervoor een vrijstelling (een uitzondering op een wettelijk verbod) of ontheffing is verleend. De interpretatie van verbodsbepalingen verschilt per bevoegd gezag.

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn

Alle van nature in het wild levende vogels van soorten als genoemd in artikel 1 van de Vogelrichtlijn.

Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn

Soorten van de Habitatrichtlijn, het Verdrag van Bern en het Verdrag van Bonn met uitzondering van vogels. Vogels vallen onder Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn.

Beschermingsregime andere soorten

Soorten die vanuit nationaal oogpunt bescherming behoeven.

Bij de bescherming van vogels maken provincies en Rijk onderscheid tussen soorten met jaarrond beschermde nesten en soorten waarvan de nesten niet jaarrond beschermd zijn. Voor een aantal vogelsoorten geldt dat hun nesten jaarrond beschermd zijn, ook als de soort op het moment van de handeling geen gebruik maakt van het nest. Dit is het geval wanneer een vogelsoort jaarlijks terugkeert naar zijn nest en niet of nauwelijks in staat is om elders in zijn leefgebied een vervangend nest te vinden of te maken. Nesten van andere soorten mogen weggehaald worden indien het nest op dat moment aantoonbaar niet in gebruik is als broedlocatie. Het seizoen is hierbij niet relevant, wat ertoe doet is of het nest in gebruik is voor het broeden. De lijsten met soorten met jaarrond beschermde nestplaatsen verschillen per bevoegd gezag.

Tabel B1. Overzicht verbodsbepalingen beschermde soorten per beschermingsregime Wnb (bron: brochure 'Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen', versie 1.3. Min. van EZ, dec. 2016).

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn § 3.1 Wn	Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn § 3.2 Wn	Beschermingsregime andere soorten § 3.3 Wn
Art 3.1 lid 1 Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen.	Art 3.5 lid 1 Het is verboden soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen	Art 3.10 lid 1a Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen
Art 3.1 lid 2 Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen	Art 3.5 lid 4 Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen	Art 3.10 lid 1b Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen
Art 3.1 lid 3 Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben	Art 3.5 lid 3 Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen	Niet van toepassing
Art 3.1 lid 4 en lid 5 Het is verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort	Art 3.5 lid 2 Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren	Niet van toepassing
Niet van toepassing	Art 3.5 lid 5 Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen	Art 3.10 lid 1c Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen

Afwijken van verbodsbepalingen

Vrijstelling

Voor een aantal beschermde soorten en handelingen gelden vrijstellingen en is daarom geen ontheffing nodig. Vrijstellingen zijn onder andere verleend in de vorm van provinciale verordeningen en bij ministeriële regeling. In de verordening of regeling staat aangegeven voor welke verbodsbepalingen, voor welke handelingen en voor welke soorten de vrijstelling geldt. Er geldt bijvoorbeeld een vrijstelling voor een aantal algemeen voorkomende soorten amfibieën en zoogdieren bij ruimtelijke ontwikkeling en inrichting en beheer en onderhoud van gebieden.

Daarnaast gelden er vrijstellingen voor handelingen die *aantoonbaar* worden uitgevoerd op basis van een door de Minister van Economische Zaken goedgekeurde gedragscode. Het kan gaan om handelingen in het kader van bestendig beheer of onderhoud, bestendig gebruik en ruimtelijke ontwikkeling of inrichting.

Vrijgesteld zijn ook handelingen die onderdeel zijn van een beheerplan voor een Natura 2000-gebied of een programma in het kader van een programmatische aanpak, als bij de totstandkoming van het beheerplan of het programma de desbetreffende handelingen zijn getoetst aan de criteria voor afwijking van de soortenbeschermingsregimes.

Ontheffing

Voor handelingen is een ontheffing van de Wnb nodig als:

- Er geen maatregelen mogelijk zijn om het overtreden van de verbodsbepalingen te voorkomen.
- Er geen vrijstelling geldt op grond van een provinciale verordening, ministeriële regeling, gedragscode, beheerplan Natura 2000 of programmatische aanpak.

Een ontheffing wordt uitsluitend verleend als voldaan is aan elk van de volgende drie cumulatieve voorwaarden:

- Er is geen andere bevredigende oplossing voor de ingreep (andere locatie, andere werkwijze, andere planning).
- Er is sprake van een in de wet genoemd belang. De belangen verschillen per beschermingsregime. Voor de soorten die beschermd zijn onder de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn kan alleen ontheffing of vrijstelling worden verleend op grond van de in deze richtlijnen genoemde belangen, bijvoorbeeld volksgezondheid of openbare veiligheid. Voor de soorten van het Beschermingsregime andere soorten gelden de in de Habitatrichtlijn genoemde belangen, plus een aantal aanvullende belangen, waaronder ruimtelijke ontwikkeling en bestendig beheer en onderhoud.
- De ingreep mag geen afbreuk doen aan de staat van instandhouding van de soort.

De termijn voor het behandelen van een aanvraag bedraagt 13 weken met de mogelijkheid om dit eenmalig te verlengen met 7 weken.